

منعت معدن تجارت
منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه منعت معدن تجارت www.smtnews.ir/about.html
صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی « منعت »
مدیرمسئول: عاطفه خسروی
سازمان آگهی‌ها: ۰۸۸۱-۵۲۸۸ - ۰۹۱۹۱۲۵۱۴۰۶   ایمیل آگهی‌ها: ads.smtnews@gmail.com   تلفن: ۰۸۲۱۹۰ (داخلی -۱۰۸)   توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۰۸۸۱-۵۲۸۸   تهران، خیابان قائم مقام فر اهانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶ - کدپستی ۱۵۸۶۷۲۳۸۱۱   روابط عمومی: pr@smtnews.ir   چاپخانه: صمیم
info@smtnews.ir   instagram.com/smtnews   http://eita.com/smtnews   https://ble.ir/smtnews   عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی   عضو انجمن مدیران رسانه   عضو تعاونی مطبوعات

نگاهی به سهم پژوهش از (G.D.P)

بخش قابل توجهی از تولید ناخالص داخلی کشورهای در حال توسعه، متعلق به پژوهش بوده و در مقام مقایسه این میزان در کشور ما بسیار ناچیز است؛ درباره اهمیت این عدد می‌توان به ارتباط مستقیمش با «رشد اقتصادی» کشورها اشاره کرد. به‌طوری‌که به هر میزان این نرخ افزایش یابد، رشد اقتصادی کشورها را نیز به‌همان میزان تضمین می‌کند. این تضمین همان چیزی است که کشورهای در حال توسعه از جمله ایران به دنبال آن هستند؛ اما غفلت و بی‌توجهی، این مهم را در سایه پنهان کرده است.

عقب‌ماندگی کشورهای آسیایی از پژوهش

شده است؛ عددی که تحقق آن بسیار سخت به‌نظر می‌رسد. در برنامه هفتم توسعه هدف‌های کمی از جمله رسیدن به رتبه ۱۴ جهانی انتشار مقالات تا اختصاص ۱۵ درصد از بودجه دانشگاه‌ها به امور پژوهشی موردتأکید قرار گرفته است. به گزارش مهر، «قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران» (۱۴۰۳-۱۴۰۷) توسط محمد مخبر، سرپرست ریاست‌جمهوری ابلاغ شد. فصل ۲۰ قانون برنامه هفتم-توسعه مربوط به ارتقای نظام علمی، فناوری و پژوهشی است. براساس ماده ۹۳ این قانون؛ برای ارتقای نظام علمی، فناوری و پژوهش اهداف کمی در نظر گرفته شده است.

اهداف کمی علمی پژوهشی در برنامه هفتم

۵۵ هزار مقاله خارجی در موسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام (ISC) نمایه شوند. یکی دیگر از اهداف کمی برنامه هفتم توسعه درباره سهم پایان‌نامه‌های و رساله‌های تقاضامحور و نیازمحور است و براساس آن تا پایان سال ۱۴۰۷، باید ۱۰ درصد از کل پایان‌نامه‌ها و رساله‌های علوم انسانی نیازمحور و تقاضامحور براساس سامانه نظام ایده‌ها نیازها (نان) باشند. این سهم برای پایان‌نامه‌ها و رساله‌های غیر علوم انسانی، ۲۰ درصد در نظر گرفته شده است. براساس این قانون، تا پایان سال ۱۴۰۷ درآمد سالانه قراردادهای پژوهشی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها باید نسبت به سال ۱۴۰۲، ۲۰ درصد افزایش یابد. همچنین سهم اعتبارات پژوهش و فناوری دولتی از تولید ناخالص داخلی باید به ۲ درصد برسد. براساس این قانون؛ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مکلف است که گزارش سنجه‌های عملکردی ارتقای نظام علمی، فناوری و پژوهشی را سالانه به مجلس ارائه کند.

استفاده از ظرفیت سامانه نان

پایان برنامه حداقل ۵۰ درصد از منابع بودجه عمومی مربوط به این تحقیقات، در قالب طرح‌های تحقیقاتی هدفمند اولویت‌دار، مبتنی بر نیازها، مزیت‌ها، آینده‌پژوهی تحولات علمی و فناوری مندرج در سامانه نظام ایده‌ها و نیازها (نان) و اولویت‌های نقشه جامع علمی کشور هزینه شود.

براساس این قانون؛ آیین‌نامه اجرایی این ماده یعنی آیین‌نامه پژوهانه جامع ظرف ۳ ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان تهیه می‌شود و به تصویب هیات‌وزیران می‌رسد.

تاکید بر استفاده از پژوهشگران پسادکتری

علوم، تحقیقات و فناوری مکلف است ظرف ۶ ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، اقدامات قانونی لازم را برای تدوین و تصویب نحوه تاسیس، ساماندهی، نظارت و حمایت از فعالیت مراکز و موسسات سیاست‌پژوهی، اندیشگاهی، مطالعات راهبردی، دانشکده‌ها و مدارس حکمرانی به عمل آورد.

یکی از مسائلی که نقش مهمی در پیشرفت بخش پژوهش و تحقیقات دارد، همچنین تأمین مالی پژوهش است. در تبصره بخش الف ماده ۹۹، تأکید شده است که بودجه و اعتبارات سالانه دانشگاه‌های وزارت علوم تحقیقات و فناوری از سوی سازمان برنامه و بودجه باید به گونه‌ای تنظیم شود که حداقل ۱۵ درصد اعتبارات برای امور پژوهشی پیش‌بینی و واگذار شود.

هزینه کرد اتحادیه اروپا در حوزه تحقیق و توسعه

یورو یا ۲.۲ درصد از تولید ناخالص داخلی خود را برای این امر هزینه کرده‌اند. براساس بررسی‌های این مرکز، دوسوم این سرمایه‌گذاری‌ها توسط شرکت‌های تجاری انجام شده است. گزارش بورو اسات تأکید دارد که طی دهه گذشته، هزینه‌های تحقیق و توسعه در اتحادیه اروپا تقریباً ۶۰ درصد رشد داشته، اما باوجود سهم ۲.۲ درصدی این بخش از تولید ناخالص داخلی، کم‌اکان اتحادیه اروپا در زمینه سرمایه‌گذاری در R&D از ایالات‌متحده با ۳.۶ درصد، ژاپن با ۳.۴ درصد و چین با ۲.۶ درصد، عقب‌تر است.

جایگاه پژوهش و اعتبارات اختصاصی به این بخش در حالی است که برخلاف ایران سرمایه‌گذاری کشورهای اتحادیه اروپا در زمینه تحقیق و توسعه، با رشدی ۶۰ درصدی در یک دهه گذشته به ۲.۲ درصد از تولید ناخالص داخلی این کشورها رسیده که همچنان کمتر از آمریکا، ژاپن و چین است.

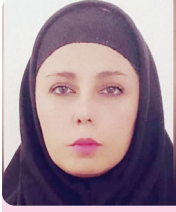
بررسی‌های یورواستات نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری کشورهای اروپایی در زمینه تحقیق و توسعه (RD) روند رو به رشدی داشته است. در سال ۲۰۲۳ کشورهای اتحادیه اروپا مجموعاً ۳۸۱ میلیارد

طرح: حسین علیزاده

بدون شرح

پژوهشگر حقوقی، پل میان قانون و جامعه

شیدا آذینی‌پور پژوهشگر حقوقی

هفته پژوهش فرصتی بی‌نظیر است تا جایگاه پژوهشگران در ارتقای دانش و حل مسائل پیچیده جامعه را مورد بازبینی قرار دهیم. در این میان، پژوهشگر حقوقی نقش بی‌بدیلی دارد؛ او نقطه اتصال دانش حقوقی با واقعیت‌های اجتماعی است و با تحلیل دقیق قوانین رویه‌ها و رفتارهای اجتماعی می‌تواند مسیر اصلاح و پیشرفت را روشن کند. پژوهشگر حقوقی تنها تحلیل‌گر قانون نیست؛ او تبیین‌کننده ارتباط میان قوانین و زندگی روزمره مردم است و می‌تواند با کار علمی خود عدالت را به جامعه بازگرداند و پاسخگوی مطالبات واقعی مردم باشد.

مسائل اجتماعی و ضرورت تحلیل حقوقی

جامعه امروز با چالش‌هایی جدی مانند نابرابری، تعارض منافع، ضعف نظام‌های حمایتی و تغییرات سریع اجتماعی روبرو است. این مسائل را نمی‌توان صرفاً از زاویه متن قوانین بررسی کرد؛ نگاه ترکیبی حقوقی و اجتماعی لازم است. پژوهشگر حقوقی موظف است با ابزارهای علمی و داده‌های واقعی، مشکلات را ریشه‌یابی کند. تحلیل‌های سطحی و اکتفا به رویه‌های تکراری، تنها باعث تشدید بی‌اعتمادی و ناکارآمدی نظام می‌شود.

مطالبه‌گری و نقش پژوهشگر حقوقی

مطالبه‌گری زمانی موثر است که با آگاهی حقوقی و تحلیل علمی همراه باشد. پژوهشگر حقوقی باید حقوق و مطالبات مردم را شفاف‌سازی کرده، ابزارهای قانونی مطالبه‌گری را معرفی کند و فاصله میان خواست واقعی مردم و قوانین موجود را نشان دهد. بدون این نقش علمی مطالبه‌گری صرفاً به شعار و هیجان‌های مقطعی تبدیل می‌شود و هیچ تأثیری بر اصلاح نظام حقوقی ندارد.

شناسایی و پاسخ به مطالبات جامعه

مطالبات جامعه، از عدالت کیفری تا رفاه اجتماعی و شفافیت، نیازمند رصد و تحلیل دقیق است. پژوهشگر حقوقی باید داده‌ها را جمع‌آوری و مطالبات مقطعی را از مطالبات پایدار تفکیک و شاخص‌های قابل‌سنجش ارائه کند. بدون این تحلیل‌ها تصمیم‌گیری‌ها صرفاً واکنشی و ناکارآمد خواهد بود و فاصله میان مردم و نهادهای حقوقی روزبه‌روز افزایش می‌یابد.

بررسی عوامل ناکارآمدی در نظام حقوقی

یکی از وظایف مهم پژوهشگر حقوقی، بررسی پدیده‌هایی است که سلامت و کارآمدی نظام حقوقی را تهدید می‌کنند. عدم شفافیت، تضاد منافع، ضعف نظارت و کوتاهی در اجرای قوانین، اعتماد عمومی را کاهش می‌دهد. پژوهشگر باید ریشه‌های مشکلات را شناسایی و با ارائه راهکارهای علمی و مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی، مسیر اصلاح را روشن کند. بی‌توجهی به این مسئولیت، به‌معنای ادامه چرخه ناکارآمدی و بی‌اعتمادی در جامعه است.

وظایف بنیادین پژوهشگر حقوقی

پژوهشگر حقوقی حرفه‌ای مسئولیت‌های سنگینی برعهده دارد جمع‌آوری داده‌های معتبر، تحلیل علمی دقیق، ارائه راهکارهای عملی حفظ بی‌طرفی، ترجمه مسائل پیچیده حقوقی برای مردم و ایجاد ارتباط میان دانشگاه، مجلس و دستگاه‌های اجرایی. کوتاهی در هر یک از این حوزه‌ها، به زیان جامعه و نظام حقوقی خواهد بود. پژوهشگر نباید صرفاً ناظر باشد؛ او باید فعال و مداخله‌گر در اصلاح و ارتقای عدالت باشد.

شناسایی مشکلات مردم و جامعه

مسائل حقوقی مردم تنها در قوانین خلاصه نمی‌شود؛ رویه‌های اداری ناکارآمد، کیفیت پایین خدمات موانع اقتصادی و حتی فرهنگ عمومی نقش دارند. پژوهشگر حقوقی باید با نگاه انتقادی و میدانی مشکلات واقعی مردم را شناسایی کند و راهکارهای قانونی و عملی برای دسترسی به حقوق فراهم کند. هر کوتاهی در این مسیر، موجب افزایش نابرابری و بی‌اعتمادی عمومی می‌شود.

منابع انسانی و کیفیت نظام حقوقی

کیفیت منابع انسانی در نهادهای حقوقی و اجرایی، ستون سلامت و عدالت جامعه است. پژوهشگر حقوقی باید وضعیت آموزش مهارت، تخصص و انگیزه نیروها را تحلیل کرده و تأثیر آن بر اجرای قوانین را بررسی کند. بدون این تحلیل، هر اصلاحی ناقص خواهد بود و ناکارآمدی سیستم ادامه می‌یابد. بررسی تطبیقی تا تجارب موفق سایر کشورها می‌تواند مسیر ارتقای منابع انسانی و عملکرد نظام حقوقی را روشن کند.

بررسی پدیده فساد و نقش پژوهشگر حقوقی

فساد یکی از بزرگ‌ترین تهدیدها برای سلامت نظام حقوقی و اعتماد عمومی است. منابع و فرصت‌ها هدر می‌روند و عدالت اجتماعی به حاشیه رانده می‌شود. پژوهشگر حقوقی باید ریشه‌های فساد را شناسایی کرده، آثار آن بر جامعه را تحلیل کند و راهکارهای عملی و قانونی ارائه دهد. همچنین بررسی تجربیات موفق دیگر کشورها و تطبیق آن با شرایط داخلی می‌تواند مسیر مقابله با فساد را موثرتر کند. بی‌توجهی به این نقش علمی، به‌معنای استمرار چرخه بی‌عدالتی است.

هفته پژوهش یادآور این حقیقت تلخ و روشن است: هیچ تحول اجتماعی و حقوقی بدون پژوهش علمی و انتقادی ممکن نیست. پژوهشگر حقوقی با نگاه تخصصی خود می‌تواند نیازهای واقعی جامعه را شناسایی، مسیرهای اصلاحی و راهکارهای عملی ارائه کند و میان قانون، عدالت و خواست عمومی پلی مستحکم بسازد نقش پژوهشگر حقوقی فراتر از تحلیل صرف قوانین است؛ او مدافع عدالت و پل میان قانون و مردم است. در هفته پژوهش، اهمیت این جایگاه و تلاش علمی پژوهشگران حقوقی بیش از پیش روشن می‌شود و یادآوری می‌کند که پژوهش، موتور محرکه پیشرفت، عدالت و پاسخگویی به مطالبات واقعی جامعه است.

باران نمی‌بارد؟! چرا

خسرو فیعی کارشناس آب

سازمان هواشناسی کشور، مرتباً اعلام می‌کند که در چند روز آینده، در هفته آینده، در طول ماه آینده، در شهرهای مختلف کشور باران می‌بارد و هوا سرد می‌شود. اثری از این پیش‌بینی‌ها و از باران‌های قدیمی نیست. به‌ویژه در فصل‌های بارندگی پاییز و بهار باران نمی‌بارد. بررسی وضعیت جوی، حاکی از این مطلب است که هوای پرفشار حاره‌ای، از اوایل مهرماه به سوی مرزهای جنوبی‌تر منتقل می‌شود و در عرض‌های بالایی باقی می‌ماند و به طرف شرق حرکت می‌کند. این وضعیت در خاورمیانه و شمال آفریقا و دریای مدیترانه حاکم است و این امواج غربی توأم با سیستم‌های باران‌زا بوده و اکثراً از عرض‌های میانی عبور، به ارزهای جنوبی نفوذ کرده و سیستم‌های کم‌فشار مدیترانه‌ای، عامل اصلی بارندگی در کشور ما هستند. این سیستم در پاییز شکل می‌گیرد و نتیجتاً ایران را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد. این شرایط در زمستان هم موجب گسترش سیستم پرفشار اروپایی مدیترانه‌ای و باعث بارش‌های مناسبی در پایان زمستان و فصل بهار می‌شود.

این فعالیت جوی چندین سال است وجود داشته و از شمال استان خراسان، سواحل جنوبی دریای مازندران، نواحی غربی، سلسله‌جبال زاگرس و البرز را در بر گرفته و معمولاً بارندگی‌ها در این مناطق بیش از ۲۰۰ میلیمتر و در استان گیلان بالای هزار و ۵۰۰ میلیمتر را دارا بوده‌اند.

این شاخص‌ها در دامنه‌های جنوبی زاگرس نزدیک هزار میلیمتر را که متعلق به کوه‌رنگ و اطراف یاسوج و کوه‌های بختیاری است، شامل می‌شود و این بارندگی حتی در جنوب استان خراسان، نواحی مرکزی بخش‌هایی از استان سیستان و بلوچستان و استان هرمزگان را دربر می‌گیرد.

باتوجه به مقایسه میزان بارش‌ها در طول سال‌های گذشته و باوجود پیش‌بینی سازمان هواشناسی، آنچه شاهد هستیم این برها و این وضعیت جوی که ایجاد می‌شود، به‌سوی مرکز کشور وارد نشده و اثری از بارندگی را مشاهده نمی‌کنیم.

اما برخلاف هزاران سال پیش و به‌ویژه چند دهه قبل، شاهد بارش باران در کشورهای جنوبی خلیج‌فارس و عربستان هستیم و متأسفانه این سیستم‌های پرفشار و باران‌زا برخلاف پیش‌بینی هواشناسی، وارد سرزمین ما نمی‌شود و اثری از باران نیست. سال‌های سال اعلام می‌کردند در گیلان بیش از هزار و ۸۰۰ میلیمتر بارندگی داریم و در کوه‌های زاگرس بین هزار تا هزار و ۵۰۰ میلیمتر بارندگی داشتیم.

این بارش در شمال خراسان و مازندران و آذربایجان مشاهده می‌شد و در جنوب البرز شاهد بارندگی بیش از ۲۵۰ میلیمتر بر نواحی استان تهران و اطراف آن بودیم، دامنه‌های البرز پر از برف می‌شد و ما حتی در تابستان هم قله دماوند را از دور سفید و برفی مشاهده می‌کردیم. تنها شهرهای کویر کشور که کنار یزد قرار دارند، کمتر از ۱۰۰ میلیمتر و حدود ۵۰ میلیمتر بارندگی داشتند که امروز اثری از آن نیست.

گرم شدن زمین و تغییر اقلیم از یک‌سو، دلیل موجهی برای کاهش بارندگی است، اما چرا فقط در ایران و در کشور ما ایجاد شده است و ما شاهد ریزش باران بیش از حد نرمال در برخی از کشورهای همسایه هستیم. تا چه زمانی به فناوری‌های جدید بی‌توجه می‌باشیم. دریاچه ارومیه خشک شد، زاینده‌رود دیگر آبی ندارد و دیگر زنده نیست.

رودخانه‌های کارون، کرخه از حیزانتفاع خارج و بی‌آب شده‌اند و بیشتر تالاب‌ها خشکیده است.

پیشنهادهای مختلفی شد! پیشنهاد که نگوییم بلکه درخواست عاجزانه شد، نگاهی کوتاه به کشورهای همسایه داشته و نه به کشورهای بزرگ، همین چند کشور همسایه، کدام یک فریاد بی‌آبی سر داده‌اند، آنها چه کرده‌اند. بی‌توجهی به آب به‌عنوان کلید توسعه پایدار منجر به بحران در مقوله بحران آب در ایران شده است. این مسئله بزرگ‌ترین عامل به حاشیه رانده شدن مدیریت درازمدت و برنامه‌ریزی‌شده برای آب است. سیاست‌های توسعه پایدار در مدیریت منابع آب ایران مستلزم توجه به حوزه‌های مدیریتی مختلف است که هر کدام از آنها برنامه منسجم علمی را می‌طلبد.

به‌راستی باید تهران را تخلیه کنیم. بی‌تفکر این جمعیت را در تهران ساکن کرده‌ایم و امروز فریاد چه کنیم، سر داده‌ایم. عجب سیاست زیبایی است، تهران را تخلیه کنیم! آیا به‌راستی متخصصان کارشناسان آب اعلام می‌کنند هیچ راه‌حلی برای تأمین آب تهران وجود ندارد؟ قبول کنیم باید از سایر هزینه‌های بیپهوده غیرقابل‌بازگشت و هزینه‌های غیرمفید کاسته و به امر آب برای تأمین و توزیع اختصاص دهیم. معلوم نیست چرا هنوز منتظر معجزه هستیم. ما باید به فکر نجات آب باشیم که خیلی هم دیر شده است. در کشورهای همسایه باران می‌بارد. اندکی هوشیار باشیم، توجه کنیم که آب مهم‌ترین عامل زندگی است. آب برای ما از هر موضوع دیگری در کشور بسیار مهم‌تر است و غیرقابل‌انکار. باید به آن بیشتر توجه کرد و به آن اهمیت داد، نه اینکه فقط یک واحد و یک سازمان را مقصر بدانیم، بلکه همه مقصر هستیم و باید برای این تقصیر، راه چاره بیابیم و هرچه زودتر تمام راهکارها را عملیاتی کنیم و بار دیگر می‌گوییم، بازسازی شبکه فرسوده و جلوگیری از هدرروی آب، استفاده هرچه سریع‌تر از پراتورها برای منازل و سازمان‌ها، استفاده هرچه سریع‌تر از آب خاکستری برای مصارف غیرشرب و به‌ویژه توسط شهرداری و سازمان‌های بزرگ، خیلی دیر شده است.